

Omvärldsbevakning

Månadens händelser över och under radarn

1. Ekonomi & företag

Google rensar sju års data om politiska annonser i EU.

Google har tagit bort historiska uppgifter i sitt Ad Transparency Center för 27 EU-länder. Det gör det svårare för journalister och forskare att granska politisk annonsering.

Varför det spelar roll för Sverige: minskar insynen i valpåverkan – ökar risken för dold lobby och utländsk påverkan.

Källa: <https://www.404media.co/google-ad-transparency-european-union/>

EU antar Media Freedom Act (MFA).

MFA ska skydda oberoende media, förbjuda statlig politisk påverkan på redaktionellt innehåll och motverka juridiska trakasserier (s.k. SLAPP-fall).

Varför det spelar roll för Sverige: kan begränsa mediestöd, men också ge EU större makt att definiera vad som är 'oberoende media'.

Källa: <https://www.mccannfitzgerald.com/knowledge/media-and-entertainment/the-european-media-freedom-act-the-eu-seeks-to-protect-independent-media>

2. Försvar & säkerhetspolitik

EU slutför SAFE-lån – €150 miljarder till gemensamma försvarsköp.

SAFE (Support to Ammunition and defence Fund in Europe) är ett nytt EU-instrument för försvarsfinansiering. Polen får störst andel, följt av Tyskland och Frankrike.

Varför det spelar roll för Sverige: ökar pressen på gemensamma EU-upphandlingar och minskar handlingsfriheten nationellt.

Källa: <https://www.reuters.com/world/eu-finalizes-176-billion-defence-loans-with-poland-taking-largest-share-2025-09-09/>

Tyskland minskar import från USA – satsar på europeisk försvarsindustri.

Av 154 planerade upphandlingar 2025–26 kommer endast 8 % från amerikanska leverantörer. Varför det spelar roll för Sverige: stärker argumenten för ett 'Europa först'-försvar, men riskerar att låsa in oss i EU-strukturer.

Källa: <https://www.euronews.com/business/2025/09/28/europe-first-berlin-turns-to-european-defence-industry-rather-than-us>

EU:s militära utgifter når rekordnivå.

Samlade försvarsutgifter steg till €381 mdr (1,9 % av BNP).

Varför det spelar roll för Sverige: sätter press på Sverige att öka budgeten ytterligare.

Källa: <https://www.defensenews.com/global/europe/2025/09/02/eu-sets-military-spending-record-expects-more-growth-in-2025/>

3. Integritet, övervakning & digital kontroll

Chat Control (CSAM-förordningen) tillbaka inför omröstning i ministerrådet 13–14 oktober.

CSAM = Child Sexual Abuse Material Regulation. Kritiker varnar för masskanning av privata meddelanden och risk för att kryptering undermineras.

Varför det spelar roll för Sverige: avgörande för våra medborgares rätt till privat kommunikation.

Källa: <https://www.wespeakfreely.org/2025/09/13/time-is-running-out-why-the-eus-chat-control-threatens-privacy-security-and-freedom/>

4. Media, yttrandefrihet & informationskrig

EU trappar upp kampen mot 'desinformation'.

Nya hubbar för faktagranskning och samarbete med techjättar rullas ut inför kommande val. Varför det spelar roll för Sverige: risk för att åtgärderna leder till mer censur och mindre pluralism på nätet.

Källa: <https://www.disinfo.eu/disinfo-update-02-09-2025/>

5. Klimat, energi & miljöpolitik

Inget att rapportera denna månad.

6. Migration, kultur & samhälle

Spanien: Massiva propalestinska demonstrationer.

Över 100 000 människor deltog i Madrid; Vuelta-cykelloppet avbröts. Regeringen skärper sin utrikespolitiska linje mot Israel.

Varför det spelar roll för Sverige: Spanien blir en viktig opinionsbildare inom EU – kan påverka unionens utrikespolitik.

Källa: <https://english.elpais.com/spain/2025-09-15/pro-palestinian-protests-disrupt-vuelta-cycling-race.html>

7. Politisk utveckling i Europa & alternativa partier

Tyskland: CDU tar Dortmund efter 78 år – AfD växer lokalt.

Kommunval i Nordrhein-Westfalen blev ett bakslag för SPD, samtidigt som AfD växte kraftigt på landsbygden.

Varför det spelar roll för Sverige: visar på en väljarrörlighet där EU-kritiska rörelser kan vinna mark.

Källa: <https://www.dw.com/en/cdu-wins-dortmund-after-78-years-afd-gains-in-local-vote/a-70674283>

Frankrike: Hundratusentals i protester mot åtstramningar.

Strejker och demonstrationer lamslog delar av Paris, med slagordet 'Blockera allt'.

Varför det spelar roll för Sverige: visar att EU:s åtstramningslinje möter stark folklig motreaktion.

Källa: https://www.lemonde.fr/en/france/article/2025/09/18/protests-against-austerity-sweep-paris_6739738_7.html

Storbritannien: 400+ gripna vid tyst protest i London.

Demonstrationen riktades mot att Palestine Action terrorstämplats.

Varför det spelar roll för Sverige: brittisk trend mot hårdare begränsning av protester – viktig parallell för svensk debatt om demonstrationsfrihet.

Källa: <https://www.bbc.com/news/uk-69054121>

8. Geopolitik & global utveckling

Tysklands kansler Merz: 'Europa är inte längre i fred med Ryssland.'

Retoriken hårdnar, signal om långvarig konfrontationskurs.

Varför det spelar roll för Sverige: stärker bilden av ett utdraget spänningsläge.

Källa: <https://www.reuters.com/world/europe-no-longer-peace-with-russia-says-germanys-merz-2025-09-29/>

USA: TikTok-lagen pausas igen.

Vita huset förlängde fristen till december för avyttring eller förbud.

Varför det spelar roll för Sverige: fortsatt osäkerhet för svenska bolag och marknadsföring på plattformen.

Källa: <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/09/further-extending-the-tiktok-enforcement-delay-9dde/>

9. EU-beslut & fördrag

Kommande beslut i oktober

- CSAM/Chat Control, ministerrådet 13–14 oktober
- EDIP (European Defence Industry Programme) – triloger fortsätter under hösten

Källa: <https://www.euractiv.com/section/defence/news/eu-lawmakers-make-progress-on-defence-industry-programme/>

10. Konspirationsteorier & rykten att bevaka

EU bygger en EU-armé med värnplikt för svenskar.

Rykten baserade på AI-klipp på TikTok och nationella värnpliktsdiskussioner.

Bedömning: Missvisande. SAFE/EDIP gäller finansiering och industri, inte värnplikt.

Källa: https://lakmusz.hu/2025/04/23/the-idea-of-a-common-european-army-goes-viral-on-tiktok-but-ai-fantasies-wont-become-reality-any-time-soon?utm_source=chatgpt.com

Tyskland/Frankrike skickar trupp till Ukraina.

Rykten om Främlingslegionen och hemliga truppinsatser.

Bedömning: Fel i nuläget. Diskussioner om säkerhetsstyrka efter eldupphör, men inga stridande EU-trupper.

Källa: <https://www.newsweek.com/french-foreign-legion-fighting-ukraine-russia-war-fact-check-1899083>

WHO:s pandemiavtal tar över nationell suveränitet.

Ryktet: WHO kan beordra lockdowns/vaccin.

Bedömning: Felaktigt. Avtalet bekräftar staters suveränitet.

Källa: <https://www.reuters.com/fact-check/nothing-draft-who-pandemic-pact-overrides-national-sovereignty-2025-06-30/>

Digital euro = socialt kreditssystem.

Ryktet: EU-eID och digital euro styr hur medborgare får spendera.

Bedömning: Överdrivet. Risker finns, men inga belägg för social credit-modell.

Källa: <https://www.france24.com/en/live-news/20250326-ecb-s-digital-euro-sparks-flurry-of-online-misinformation>

Klimat-lockdowns på väg i EU.

Narrativ: trafikzoner/15-minutersstäder = framtida lockdowns.

Bedömning: Missvisande. Policies handlar om trafik/utsläpp, inte tvångs-lockdowns.

Källa: https://edmo.eu/disinformation_patterns/2023/07/19/climate-lockdowns-how-disinformation-actors-abuse-local-policies-to-stoke-fear/

Telegram bevisar västlig valmanipulation.

Ryktet: EU-länder pressar Telegram att stänga kanaler → 'bevis' för valmanipulation.

Bedömning: Delvis sant – regeringar begär moderering, men inget bevis på systematisk

valmanipulation.

Källa: <https://www.reuters.com/technology/telegram-ceo-says-france-asked-block-channels-linked-moldova-2025-09-28/>